

Innst. 134 S

(2011–2012)

Innstilling til Stortinget fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument 8:154 S (2010–2011)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Gjermund Hagesæter, Per-Willy Amundsen, Åge Starheim og Jan-Henrik Fredriksen om at Norge trer ut av ILO-konvensjon nr. 169, nedlegger Sametinget, opphever finnmarksloven og avvikler forvaltningsområdet for samiske språk

Til Stortinget

1. Sammendrag

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«I

Stortinget ber regjeringen si opp Norges deltakelse i ILO-konvensjon nr. 169 ved første og beste anledning om urfolk og stammefolk i selvstendige stater.

II

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å oppheve finnmarksloven.

III

Stortinget ber regjeringen utrede og fremme de nødvendige forslag som medfører at alt tettstedsrelatert areal i Finnmark overføres fra Finnmarkseiendommen til kommunene umiddelbart.

IV

Stortinget ber regjeringen utrede og fremme de nødvendige forslag som medfører at dagens umatri-

kulerte grunn i Finnmark blir matrikulert som fast eiendom.

V

Stortinget ber regjeringen utrede og fremme de nødvendige forslag, slik at de områdene som i dag inngår i Finnmarkseiendommen, sammen med Statskogs arealer i Nordland og Troms, kommer under en lovmessig lignende tilstand som statens utmarksarealer i resten av landet

VI

Stortinget ber regjeringen utrede og fremme de nødvendige forslag, slik at Sametinget nedlegges.

VII

Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag for å avvikle forvaltningsområdet for samiske språk, jf. lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven) kapittel 3.»

I dokumentet viser forslagsstillerne til at Kongeriket Norge 20. juni 1990 ratifiserte ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater, som ble vedtatt ved Den internasjonale arbeidsorganisasjonens generalkonferanse i dens 76. sesjon 7. juni 1989.

Forslagsstillerne peker på at neste mulighet for oppsigelse er 5. september 2011. Videre peker de på at Norge var det første landet som ratifiserte konvensjonen, til tross for at konvensjonsteksten åpenbart rettet seg mot indianere i Sør- og Mellom-Amerika, for å sikre disses rettigheter.

Forslagsstillerne merker seg at i Norge brukes konvensjonen for å legitimere samiske særrettigheter, til tross for at konvensjonen ikke er ratifisert av verken Sverige, Finland eller Russland, som også har

samisktalende innbyggere. Forslagsstillerne mener Norges bruk av denne konvensjonen har medført konflikter mellom mennesker på grunn av etnisk tilhørighet og som neppe var tilsiktet ved konvensjonens ratifikasjon med Stortingets samtykke.

1.1 ILO-konvensjon nr. 169

Forslagsstillerne stiller spørsmål om en del av premissene for det de viser til som den svært raske ratifikasjonen av konvensjonen. I forslaget pekes det på at en rask ratifikasjon benevnes som en viktig faktor, både i innstillingen fra Stortingets kommunal- og miljøvernkomité og i saksordfører Karita Bekkemellem (Arbeiderpartiet) innlegg ved behandling av saken, av markeringshensyn overfor de andre medlemsstatene i Den internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO). Forslagsstillerne peker på at det er vanskelig å gi et konkret svar på om dette var en premiss for sakens raske behandling, eller om komiteen ved saksordfører anså dette som en tilleggsgevinst. Forslagsstillerne er likevel svært kritiske til at komiteens behandling av en proposisjon på over 50 sider resulterer i en innstilling til Stortinget på kun én side, og at fremtidige utfordringer når det gjelder krav om særrettigheter ikke ble grundig nok behandlet, er svært uheldig. Å fremheve nyhetsverdien av om Norge er først ute med å ratifisere en internasjonal konvensjon, anser heller ikke forslagsstillerne som en god nok grunn til å ratifisere en konvensjon som har fått så store konsekvenser for norsk lovgivning og for befolkningen i Finnmark. Derfor mener forslagsstillerne at Norge bør si opp ILO-konvensjon nr. 169, og heller anvende andre virkemidler for å legge forholdene til rette for at samene kan videreutvikle og styrke sin egen kultur, språk og nærings- og samfunnsliv.

1.2 Finnmarkseiendommen

I forslaget pekes det på at Finnmarkseiendommen har ført til forskjellsbehandling mellom samer og Finnmarks øvrige befolkning. Før Finnmarkseiendommen ble opprettet, hadde alle innbyggere i Finnmark de samme rettighetene til områdets naturressurser, mens det i dag er slik at området kontrolleres av samiske interesser. Dette er i følge forslagsstillerne betenkelig, særlig med tanke på at samene bare utgjør en liten andel av Finnmarks befolkning, og at det verken arkeologisk eller på annen måte er dokumentert at samene tok land og vann i besittelse før andre grupper. Situasjonen er alvorlig, og befolkningen i Finnmark og det øvrige Norge er i ferd med å miste allmenntilgangen til naturen og rettighetene til jakt og fiske, også på sedvanerettslig grunnlag.

Forslagsstillerne peker på at prosessene som senere har gitt samer en rekke særrettigheter, ble satt i gang for å skape innenrikspolitisk ro, og ikke nød-

vendigvis for å styrke såkalte urfolks rettigheter, eller leve opp til internasjonale konvensjoner.

Forslagsstillerne viser til at opprettelsen av Finnmarkseiendommen i praksis førte til at de 96 prosent av Finnmark som tidligere var eid av Statskog SF, ble omgjort til et privat rettssubjekt der den samiske minoriteten har full kontroll over naturressursene.

Loven sier videre at ved identifisering av kollektiv og individuell eiendomsrett hvor det er motstrid, skal ILOs konvensjon nr. 169 ha forrang for finnmarksloven.

I forslaget vises det til at Finnmarkseiendommen ble innført uten at det var flertall for dette i Finnmark, og at en enkeltperson som satte i gang en underskriftskampanje mot loven, i løpet av kort tid fikk langt over 10 000 underskrifter.

Forslagsstillerne vil presisere at selv om Fremskrittspartiet er imot den diskriminerende finnmarksloven, så er Fremskrittspartiet verken imot samer eller samisk kultur. Det å gi samene demokratiske tilleggsrettigheter skaper imidlertid en farlig presedens, fordi samene ikke er i nærheten av å være den største minoriteten i Norge.

Forslagsstillerne er også urolige for og vil sterkt advare mot at en lignende ordning som Finnmarkseiendommen kan bli foreslått opprettet i andre fylker og etter samme mønster som ble fulgt i Finnmark.

Evalueringen av rettigheter om land og vann i Finnmark har i følge forslagsstillerne pågått i over 25 år og hindret etablering av ulike typer arealkrevende næringer.

Slik Finnmarkseiendommen er organisert, som en kommersiell grunneier i Finnmark, mener forslagsstillerne det sier seg selv at kommunenes rolle gjennom juridisk bindende arealplaner blir svært vanskelig. En kommunal arealplan går over 12 år og er juridisk bindende for kommunen. I dette ligger likevel at Finnmarkseiendommen kan fremme søknader betinget av dispensasjon fra plan, men har vedtatt at søknader i strid med arealdelen ikke fremmes overfor kommunene. Forslagsstillerne mener at dette er en skremmende uthuling av plan- og bygningsloven. Avsetting av næringsareal og regulering gjennom boligfelter, hytteutbygging, veitraseer og annet som er arealkrevende, blir med Finnmarkseiendommen som forvalter nærmest umuliggjort. Det fremkommer i dokumentet at sett fra et lokaldemokratisk ståsted er dette tragisk og fratrar kommunene muligheten både til å planlegge over tid og å kunne gi juridiske forpliktelser overfor ulike aktører i en arealplan.

Forslagsstillerne viser til at Miljøverndepartementet planla å fremme en odelstingsproposisjon overfor Stortinget våren 2007 om ny plan- og bygningslov (plandelen). Forhandlinger mellom Miljøverndepartementet og Sametingsrådet førte til at

Sametinget ble gitt innsigelsesrett i plansaker behandlet i medhold av plan- og bygningsloven i 89 kommuner som dekker mer enn halve landet.

I dokumentet fremkommer det at Finnmarkseiendommen har bestemt at utmark av umatrikulert grunn (=gnr/bnr.1) ikke skal selges, mens den oppdyrkede og bebygde delen av leid areal kan vurderes solgt. Boligtomter kan ikke selges før de er bebygde og tatt i bruk i samsvar med plan og satte vilkår. Festekontrakter fra Finnmarkseiendommen er i dag ikke tidsbegrenset. Den private råderetten er ikke-eksisterende for dem som fester grunn av Finnmarkseiendommen, og tidligere vice versa under Statskog SF.

1.3 Sametinget

Forslagsstillerne tar sterk avstand fra forskjellsbehandling av mennesker basert på kjønn, religion eller etnisk opprinnelse. Derfor mener forslagsstillerne at alle myndige, norske statsborgere bør ha lik stemmerett ved valg til ethvert politisk organ, og mener derfor at Sametinget som politisk organ bør nedlegges og det tidligere Samerådet gjenopprettes som rådgivende organ til Stortinget.

Forslagsstillerne mener at stemmerett og valgbarhet til en representativ forsamling i Norge er forkastelig med tanke på flere forhold som utdypes nærmere i dokumentet.

Det pekes i dokumentet blant annet på at stemmerett og valgbarhet til Sametinget muliggjøres ved å være innskrevet i Sametingets valgmannstall. Det var 13 890 personer registrert som stemmeberettigede til sametingsvalget i 2009. Forslagsstillerne mener det er grunn til å stille spørsmål om legitimiteten for innskrivelse i et manntall fra hvilket et antall stemmeberettigede utpeker en forsamling med hørings-, forslags- og innsigelsesrett på en lang rekke saksområder utover de andre demokratiske institusjoner som finnes i Norge, så som kommunestyre, fylkesting og storting.

I dokumentet fremkommer videre at hvorvidt man aksepterer premissene for Sametingets saklige representativitet eller ikke, forvanskeliges ytterligere ved det faktum at man ikke vet hvor mange som regner seg som samer som faktisk er folkeregistrert i Norge. Forslagsstillerne peker på at man kanskje kan komme frem til et grovtall på 50 000 personer med samisk identitet/bakgrunn i stemmerettslig alder, hvorav kun en fjerdedel er innskrevet i samemanntallet. Forslagsstillerne finner grunn til å anta at dette medfører at Sametinget ikke har en stor legitimitet i den samiske befolkningen i Norge, og ser på bakgrunn av dette at Sametinget ikke kan sies å være representativ for denne befolkningsgruppen.

Forslagsstillerne mener også at når det gjelder Norges internasjonale promovering av menneskerettigheter gjennom en årrekke, fremstår videreføringen

av Sametinget som en belastning for landets internasjonale anseelse.

Forslagsstillerne er prinsipielt imot at samene skal ha sitt eget folkevalgte organ, og mener derfor at Sametinget bør nedlegges. Praktisering av prinsippet om full likeverdighet i samfunnet kan vanskelig forenes med at utvalgte grupper i det norske samfunnet ytes særbehandling fra den norske stat. Videre er forslagsstillerne av den formening at internasjonale konvensjoner og avtaler Norge er bundet av, på ingen måte forutsetter opprettholdelse av et eget sameting.

For øvrig vises til dokumentet for nærmere beskrivelse av forslaget.

2. Komiteens behandling

Komiteen ba i brev av 3. oktober 2011 til fornyings-, administrasjons-, og kirkeminister Rigmor Aasrud om statsrådets vurdering av forslaget. Statsrådets brev av 20. oktober 2011 følger vedlagt.

Komiteen avholdt høring i saken 27. oktober 2011. Følgende organisasjoner deltok på høringen: Sametinget, Samerådet, Norske samers Riksforbund, Gáldu, Norske Reindriftsamers Landsforbund og Norsk senter for menneskerettigheter.

3. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Roald Aga Haug, Håkon Haugli, Ingalill Olsen og Eirik Sivertsen, fra Fremskrittspartiet, Morten Ørsal Johansen, Gjermund Hagesæter og Åge Starheim, fra Høyre, Trond Helleland og Michael Tetzschner, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Heikki Holmås, fra Senterpartiet, Heidi Greni, og fra Kristelig Folkeparti, Geir Jørgen Bekkevold, viser til representantforslag om at Norge trer ut av ILO-konvensjon nr. 169, nedlegger Sametinget, opphever finnmarksloven og avvikler forvaltningsområdet for samiske språk, Dokument 8:154 S (2010–2011).

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at staten Norge opprinnelig er etablert på territoriet til to folk, samer og nordmenn, og at begge folkene har den samme rett til og det samme krav på å kunne utvikle sin kultur og sitt språk. Samene er et urfolk som har et folkerettslig krav på et særlig kulturvern. Flertallet viser til at Sametinget er etablert gjennom sameloven for å etterleve Grunnloven § 110 a. Dette gir Sametinget en særstilling som folkevalgt organ med stor frihet. Sametinget har derfor også ansvar for de forvalt-

ningsområder de er tillagt og prioritering av ulike formål innenfor de rammer som er til rådighet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til det som er anført i representantforslag Dokument 8:154 S (2010–2011) og vil gi uttrykk for sterk skepsis til å gi enkelte grupper særrettigheter over noen del av norsk territorium. Disse medlemmer mener at samiske grupper har full anledning til å utvikle egne språk og egen kultur innenfor rammen av det norske samfunn. Disse medlemmer ser ingen klar sammenheng mellom vern av språk og kultur og krav på særlige landområder.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, understreker at Norges folkerettslige forpliktelser overfor det samiske folk ikke alene avhenger av ILO-konvensjon nr. 169. De følger blant annet av FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter og Den europeiske menneskerettskonvensjonen, alle ratifisert av Norge og inkorporert i menneskerettsloven.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har merket seg at komiteens flertall mener at rettighetene til det samiske folk kan ivaretas også uten Norges tilslutning til ILO-konvensjon nr. 169. Disse medlemmer vil derfor anse Norges tilslutning til ILO-konvensjonen nr. 169 for overflødig, og vil derfor anbefale at Norge trekker sin tilslutning.

Disse medlemmer vil vise til at Norges tilslutning til ILO-konvensjon nr. 169 ble gitt på feil premisser. ILO-konvensjon nr. 169 bygger på ILO-konvensjon nr. 107 som er beregnet på opprinnelige urfolk, som aboriginene i Australia og indianerne i Amerika. Videre vises det i ILO-konvensjon nr. 107 at visse betingelser må være oppfylt før man kan betraktes som urfolk, blant annet at gruppen må ha et visst stammepreg og ikke være fullt integrert i samfunnet. Disse medlemmer vil vise til at samene i Finnmark for det meste lever som andre nordmenn, har samme typer jobber og handler i det samme forretningsnett. For disse medlemmer synes det meningsløst at ca. 14 pst. av befolkningen i Finnmark skal kunne ha disposisjonsrett over 96 pst. av fylkets areal.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at opprettelsen av Sametinget, innføringen av forvaltningsområdet for samiske språk og finnmarksloven er politiske grep som er gjort for å bidra til at nasjonen kan innfri sine menneskerettslige forpliktelser. Avvikling av

Sametinget og forvaltningsområdet vil dramatisk svekke mulighetene til å innfri disse. Det samme gjelder for finnmarksloven.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at menneskerettslige forpliktelser ikke er avhengige av opprettholdelsen av Sametinget, forvaltningsområdet for det samiske språk og finnmarksloven. Disse medlemmer vil vise til at det dreier seg om universelle rettigheter som gjelder alle. Ved å gi visse grupper særrettigheter så krenker man rettighetene til andre grupper.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har merket seg at forslagstillernes påstand om at finnmarksloven gir samer særrettigheter er tilbakevist av statsråd Aasrud, Nasjonal institusjon for menneskerettigheter og Gáldu. Flertallet slutter seg til denne oppfatningen og mener påstanden fra forslagsstillerne er grunnløs.

Flertallet har merket seg at forslagstillerne påstår at videreføring av Sametinget er en belastning for landets internasjonale anseelse. Flertallet viser til at statsråd Aasrud og flere av deltakerne på komiteens høring i saken tilbakeviser dette, og tvert imot hevder at Norges arbeid på dette feltet trekkes fram som et positivt eksempel. Det synes for flertallet at det ikke finnes et grunnlag for denne påstanden.

Forslagsstillerne viser i forslaget til at det ikke finnes vitenskapelige bevis for at samene kom til Finnmark før den øvrige befolkningen. Flertallet viser til at grunnlaget for Grunnloven § 110 a ikke er knyttet til hvilke grupper som var der først, men hvilke folkegrupper som var der da nasjonen Norge ble dannet. Det er uomtvistelig at det på det tidspunktet både fantes samer og nordmenn på territoriet.

På denne bakgrunn ønsker ikke flertallet å støtte forslagene.

4. Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen si opp Norges deltakelse i ILO-konvensjon nr. 169 ved første og beste anledning om urfolk og stammefolk i selvstendige stater.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å oppheve finnmarksloven.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen utrede og fremme de nødvendige forslag som medfører at alt tettstedsrelatert areal i Finnmark overføres fra Finnmarkseiendommen til kommunene umiddelbart.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen utrede og fremme de nødvendige forslag som medfører at dagens umatrikulerte grunn i Finnmark blir matrikulert som fast eiendom.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen utrede og fremme de nødvendige forslag, slik at de områdene som i dag inngår i Finnmarkseiendommen, sammen med Statskogs arealer i Nordland og Troms, kommer under en lovmessig lignende tilstand som statens utmarksarealer i resten av landet.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen utrede og fremme de nødvendige forslag, slik at Sametinget nedlegges.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag for å avvikle forvaltningsområdet for samiske språk, jf. lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven) kapittel 3.

5. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument 8:154 S (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Gjermund Hagesæter, Per-Willy Amundsen, Åge Starheim og Jan-Henrik Fredriksen om at Norge trer ut av ILO-konvensjon nr. 169, nedlegger Sametinget, opphever finnmarksloven og avvikler forvaltningsområdet for samiske språk – bifalles ikke.

Oslo, i kommunal- forvaltningskomiteen, den 8. desember 2011

Heikki Holmås

leder

Eirik Sivertsen

ordfører

Vedlegg

Brev fra Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet v/statsråden til kommunal- og forvaltningskomiteen, datert 20. oktober 2011

Representantforslag 154 S (2010–2011) fra stortingsrepresentantene Gjermund Hagesæter, Per-Willy Amundsen, Åge Starheim og Jan-Henrik Fredriksen

Jeg viser til brev 3. oktober 2011 om ovennevnte representantforslag om at Norge trer ut av ILO-konvensjon nr. 169, nedlegger Sametinget, opphever finnmarksloven og avvikler forvaltningsområdet for samiske språk.

Vurdering

Det er av flere grunner ikke aktuelt for regjeringen å følge opp representantforslaget.

Grunnloven § 110 a og sameloven er det nasjonale rettsgrunnlaget for samepolitikken. Grunnloven § 110 a slår fast:

”Det paaligger Statens Myndigheter at lægge Forholdene til Rette for at den samiske Folkegruppe kan sikre og utvikle sit Sprog, sin Kultur og sit Samfundsliv.”

Sameloven konkretiserer innholdet i de overordnede prinsippene som Grunnloven § 110 a etablerer. Sametinget ble etablert ved samelovens vedtakelse, mens språkreglene kom inn i sameloven i 1990.

De endringene representantene foreslår, vil stå i et problematisk forhold til Grunnloven § 110 a.

Representantforslaget samsvarer heller ikke med regjeringens samepolitikk. Regjeringen har som målsetning først og fremst å ivareta hele befolkningen gjennom den generelle lovgivningen, men erkjenner behovet for særskilte regler for å ivareta den samiske befolkningen slik at samisk språk, kultur og samfunnsliv har en sikker fremtid.

Grunnlaget for regjeringens samepolitikk er at staten Norge er etablert på territoriet til to folk, nordmenn og samer, og at begge folkene har den samme rett og det samme krav på å kunne utvikle sin kultur og sitt språk. I tråd med signalene i St.meld. nr. 28 (2007–2008) Samepolitikken, ønsker regjeringen å føre en samepolitikk bygget på rettferdighet og fellesskap mellom samene og landets øvrige borgere. Regjeringen mener at hensynet til samiske interesser skal inkluderes i utformingen av politikk på alle aktuelle områder. Videre ønsker regjeringen å bidra til utvikling av internasjonal urfolkspolitikk og samarbeide om samiske spørsmål med de nordiske landene.

SAMETINGET

For regjeringen er Sametinget, som samenes representative organ, den viktigste premissleverandøren for samepolitikken. Regjeringen er opptatt av å sikre at Sametinget har reell innflytelse på områder som er viktige for det samiske samfunn, og å tydeliggjøre Sametingets frie stilling. I et rent flertallsdemokrati kan det være vanskelig å ivareta samiske interesser, samisk kultur og samiske sedvaner på en tilstrekkelig god nok måte. Sametinget spiller en viktig samfunnsrolle ved å sikre at demokratiske forankrede samiske perspektiver og vurderinger blir en del av grunnlaget for de offentlige beslutningsprosessene.

Representantenes påstand på side 4 punkt 3 i forslaget, om at videreføringen av Sametinget fremstår som en belastning for Norges internasjonale anseelse, har jeg vanskelig for å forstå. Tvert imot blir den norske ordningen jevnlig trukket frem i internasjonale sammenhenger som et positivt eksempel på hvordan urfolk kan gis innflytelse på statlig politikk. Representantenes sammenlikning mellom Sametinget og apartheidregimet i Sør-Afrika tar jeg sterk avstand fra. Jeg tillater meg i denne forbindelse meg å minne om at alle samer i Norge har fulle demokratiske rettigheter i hele det norske demokratiske systemet, på lik linje med alle andre.

FORVALTNINGSOMRÅDET FOR SAMISKE SPRÅK

Et levende samisk språk er en sentral del av samisk kultur. Samelovens språkregler gir borgerne språklige rettigheter i møte med ulike offentlige organer. I forvaltningsområdet for samiske språk gjelder i tillegg særlige regler som skal sikre at samisk språk skal bestå. Jeg mener det er viktig å sikre at samisk språk er i daglig bruk, også i møte med offentlige organer.

FINNMARKSLOVEN

Representantenes fremstilling av finnmarksloven og etableringen av Finnmarkseiendommen fremstår som misvisende. Jeg minner om at finnmarksloven ble vedtatt av et stort og tverrpolitisk flertall i Stortinget etter anbefaling fra både Sametinget og Finnmark fylkesting. Den har dermed en trygg demokratisk forankring.

Det er heller ikke riktig slik representantene synes å mene, at ”området kontrolleres av samiske interesser”, og at ”den samiske minoriteten har full

kontroll over naturressursene”, jf. s. 2 i representantforslaget.

Gjennom finnmarksloven og Finnmarkseiendommen har finnmarkingene selv fått eierrådigheten og ansvaret for forvaltningen av ressursene. Finnmarkseiendommen ledes av et styre på seks personer, hvorav tre er oppnevnt av Sametinget og tre

av Finnmark fylkesting. Finnmarksloven er etnisk nøytral på den måten at den enkeltes rettsstilling ikke er avhengig av hvilken etnisk tilhørighet man har. Alle innbyggerne i Finnmark har rett til å utnytte naturressurser på Finnmarkseiendommens grunn. Også de som er bosatt utenfor Finnmark, har en lovbestemt adgang til jakt og fiske på Finnmarkseiendommens grunn. Loven inneholder imidlertid noen garantier for at det tas tilstrekkelig hensyn til samiske interesser før det fattes vedtak som kan ha betydning for samisk kultur, reindrift og liknende i utmarksområder.

Finnmarksloven § 5, som representantene viser til, gir ingen samiske ”særrettigheter”. Det går tvert imot klart fram av forarbeidene at bestemmelsen ikke innfører noen nye rettigheter, men viser til eksisterende rettigheter opparbeidet etter vanlig norsk rett.

Finnmarkskommisjonens avklaring av rettigheter skjer på grunnlag av alminnelig nasjonal rett, herunder regler om hevd og alders tids bruk. Det er snakk om å identifisere allerede eksisterende rettigheter, og det er bruken som teller – ikke brukerens

etniske tilhørighet. Sakene kunne vært overlatt til domstolene, men da ville man fått en situasjon som representantene selv advarer mot på side 3 i forslaget, med en lang periode med uavklarte rettigheter. Det har tidligere vært liknende kartleggingsprosesser i utmarksområder i andre deler av landet.

ILO-KONVENSJON NR. 169

Samene er anerkjent som urfolk av Norge og av FN. ILO-konvensjon nr. 169 er del av de internasjonale rettsstandardene som skal sikre at urfolks leve-sett og kultur opprettholdes og utvikles. Konvensjonen er en sentral del av grunnlaget for regjeringens samepolitikk. Selv om representantene har rett i at ILO-konvensjon nr. 169 ble ratifisert etter en relativt rask behandling, har man i ettertid foretatt grundige vurderinger av konvensjonens konsekvenser for norsk rett. Vurderingene av ILO-konvensjonens bestemmelser var sentrale i arbeidet med finnmarksloven og vil være det i det videre arbeidet med oppfølgingen av Samerettsutvalget II (NOU 2007: 13). Det er samtidig på det rene at sentrale deler av forpliktelsene i ILO-konvensjon nr. 169 også følger av artikkel 27 i FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter fra 1966. Det er ikke aktuelt for regjeringen å gå bort fra de forpliktelsene vi har påtatt oss ved å ratifisere disse to konvensjonene.

